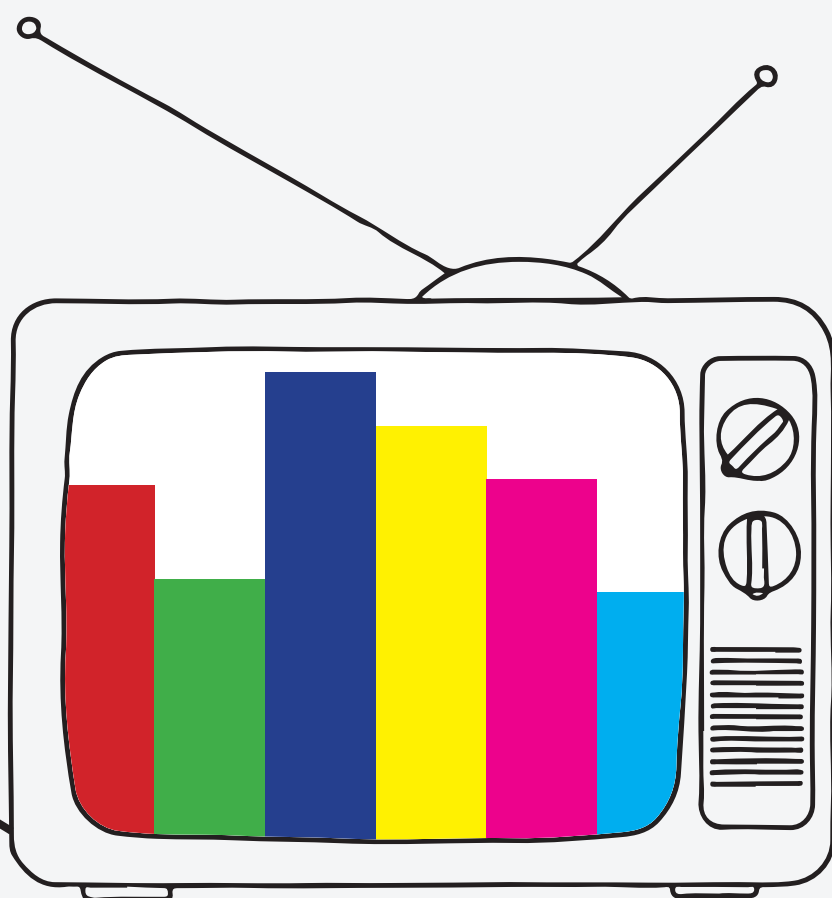

МРТ ВО ФУНКЦИЈА НА ГРАЃАНИТЕ

ИЗБОРИ 2016

МОНИТОРИНГ НА ИНФОРМАТИВНАТА ПРОГРАМА НА МРТ

ПЕРИОД
21-24
ноември
2016

Предмет на набљудување:
МРТ **Дневник 2**

ИЗБОРИ 2016:

Мониторинг на информативната програма на МРТ1 – Извештај број 4

1. Вовед и методологија

НВО Инфоцентарот, во рамки на својата програма за набљудување и анализа на медиумите, во периодот октомври 2016 – февруари 2017 година спроведува мониторинг на информативната програма на јавниот радиодифузен сервис. „МРТ во функција на граѓаните“ е проект кој има за цел да утврди дали и до кој степен Македонската радиотелевизија, во рамките на информативната програма на првиот програмски канал на македонски јазик – МРТ1, ја остварува својата законска обврска да биде јавен сервис на граѓаните. Набљудувањето и анализата на известувањето на Македонската радиотелевизија е поддржано од Фондацијата Отворено општество Македонија.

Мониторингот го опфаќа периодот непосредно пред предвремените парламентарни избори, периодот на изборната кампања и периодот по изборите на 11 декември, 2016 година. Предмет на мониторингот е централната информативна програма Дневник 2, како и дебатните емисии емитувани на првиот програмски канал на МРТ.

Овој четврти извештај ги содржи наодите од мониторингот на известувањето на јавниот радиодифузен сервис во рамки на централната информативна програма Дневник 2, на првиот програмски канал – МРТ1, во периодот од 21 до 24 ноември 2016 година, односно првите четири дена од официјалниот почеток на предизборната кампања.

Врз селектираниот материјал е направена содржинско-квалитативна анализа со користење контекстуални индикатори за проверка и дополнување на наодите и резултатите. Исто така, користени се елементи на дискурзивна анализа за проверка на програмската рамка (*agenda setting*) на емитуваните содржини и клучните теми за кои е одделен простор во дневникот на МРТ1, во периодот пред кампањата за предвремените парламентарни избори.

2. Анализа на Дневник 2 на МРТ1

Во периодот 21 – 24 ноември, Дневникот 2 на МРТ1 главно беше посветен на кампањата за предвремените парламентарни избори која започна на 21 ноември, а потоа следуваа и другите општествено-политички теми од земјава.

2.1 Клучни наоди

Според Изборниот законик, додека трае предизборната кампања, МРТ како јавен радиодифузен сервис има обврска во информативните емисии, 30 отсто од времето да им отстапи на дневните настани во земјата и во странство, 30 отсто на партиите од

власта, 30 отсто на парламентарните опозициски партии и 10 отсто на вонпарламентарните партии.

Во мониторираниот период, на МРТ1 најмногу простор добија ВМРО-ДПМНЕ (просечно по 228 секунди), ДУИ (просечно по 223 секунди), СДСМ (просечно по 190 секунди), Коалицијата за промени и правда (просечно по 140 секунди) и ДПА (просечно по 121 секунди), а потоа следат ВМРО за Македонија, Левица, Либерална партија, Алијанса за Албанците, Беса. Редоследот на прилозите за власта, опозицијата и вонпарламентарните партии има ротирачки принцип, односно секојдневно се менува.

2.1.1 Предизборна кампања

Информациите и извештаите од предизборните митинзи и другите активности на политичките партии, во вестите на МРТ1 се издвоени со посебна шпица, додека најавите на прилозите и тонот на известување на новинарите се неутрални и информативни.

Почетокот на кампањата беше проследен со информации за бројот на партии и коалиции кои учествуваат на изборите, за временските рокови за кампањата, за тоа дека на овие избори ќе се воведат и една новина, односно заради дополнителна проверка на идентитетот на гласачите, на избирачкиот список ќе има и фотографија на секој од гласачите и др.¹

На првиот ден од предизборната кампања, во информирањето за подготовките за митингот на ВМРО-ДПМНЕ, акцентот беше ставен врз изборната програма и очекуваните говорници во Охрид. Прилогот даде и осврт на економскиот дел од програмата на владејачката партија. Во вториот прилог за ВМРО-ДПМНЕ беше нагласен говорот на претседателот на партијата, Никола Груевски, беа пренесени неговите позитивни оценки за програмата на партијата и критиките спрема опозицијата, односно спрема лидерот на СДСМ, Зоран Заев, за кого рече дека се залага за двојазичност и кантонизација на државата.

Потоа следуваше прилог за конвенцијата на ДУИ во Скопје, во кој беше објавен дел од говорот на претседателот на партијата, Али Ахмети, со нагласок на неговите пораки за „домашните и регионалните сили кои се конфронтираат со нас (ДУИ)“. Според Ахмети, „единствениот пат е патот кон ЕУ и НАТО, кој не треба да биде спречен“, а опозицијата е „деструктивна страна која работи на уништување“.

Предизборните активности на СДСМ беа претставени со прилози во кои беа пренесени делови од говорите на претседателот и потпретседателот на партијата, Зоран Заев и Радмила Шекеринска, на митинзите во Прилеп и Крушево, а кои се однесуваат на клучните пораки на партијата за промени во земјата и на делови од економската програма насловена како „План за живот во Македонија“. Вториот прилог за СДСМ се однесуваше на средбата на Заев со младите во Скопје и за тоа што

¹ „На полноќ официјално стартуваше кампањата на партиите и коалициите кои ќе учествуваат на предвремениот парламентарни избори на 11-ти декември. Изборната кампања ќе трае 20 дена и ќе заврши на 9-ти декември на полноќ. На изборите ќе учествуваат 11 политички субјекти: шест политички партии и пет коалиции со 58 листи на кандидати. Во Избирачкиот список за декемвриските избори се запишани вкупно 1.784.524 лица со право на глас. Новина на овие избори е користењето фотографии на гласачите во избирачкиот список“, 21.11.2016.

планира оваа опозициска партија да направи за подобрување на животот на младите луѓе во земјава.

На крајот следуваа прилози за почетокот на кампањата на ДПА, Коалицијата за промени и правда, ВМРО за Македонија, Либералната партија, Левицата и Алијансата за Албанците. Прилозите беа главно фокусирани на економските програми и понуди до граѓаните, додека во делот на прилозите за партиите од албанскиот политички блок беа акцентирани најавите на партиите за „целосна употреба на албанскиот јазик на ниво на државата и праведна распределба на буџетот“.

На вториот ден од кампањата, хрониката за изборните активности започна со опозициската СДСМ. Во прилозите беа пренесени пораките на оваа партија и на Заев, главно посветени на економијата, правосудството, борбата против криминалот и корупцијата, додека во прилогот за ДПА беа пренесени критичките пораки спрема владејачката ДУИ.

Прилогот за Коалицијата за промени и правда се однесуваше на пресот на оваа коалиција пред седиштето на СЈО. Беа пренесени изјавите за поддршка на обвинителството („СЈО е симбол на народната борба против злосторничката власт“, Слободан Богоевски), како и критиките спрема судската власт „која ја опструира неговата работа и го штити државно-политичкиот врв“.

Во прилогот за собираите на ВМРО-ДПМНЕ беа емитувани делови од обраќањата на Никола Груевски и Антонио Милошоски, кои се однесуваа на програмата на партијата „Реално“, а беа пренесени и обвинувањата на владејачката партија спрема опозициската коалиција предводена од СДСМ за тоа дека подготвува „црни сценарија за редефинирање на државата“:

„На крајот од митингот Груевски нагласи дека граѓаните ќе треба да изберат меѓу две различни концепции. Дали ќе ја дадат довербата на партијата кој во континуитет отвора нови работни места, овозможува повисоки плати, пензии и социјална помош, или пак, на партијата која наместо на сопствениот народ, се потпира на други сили и заговара федерализација и кантонизација, што се последни чекори пред распад на државата.“

Од собирот на ДУИ беа акцентирани пораките дека оваа партија „е чувар на албанскиот народ“ и дека „ќе се бори за уште поголеми права (на Албанците)“. Од говорот на Артан Груби беа пренесени пораките за „поддршка на партијата за реформи во судството и безбедносниот сектор посочени во извештаите на ЕК и извештајот на Прибе“.

Во Дневникот 2 од 23 ноември, во прилозите за собираите на владејачката партија, фокусот беше врз економските теми и деловите од програмата „Реално“ кои се однесуваат на оваа област, а беше објавен и прилог за пресот на Трајко Велјановски кој го обвини СДСМ за излегување од рамките на Охридскиот договор и за подготовка за двојазичност и кантонизација на Македонија. Од собирот на СДСМ во Аеродром, пак, беа нагласени планот на СДСМ за целосни реформи во судството и поддршката за СЈО и неговиот мандат, а беше објавен и дел од одговорот на Заев за нападите дека опозицијата подготвува федерализација на државата:

„...Нема да дозволам никој да го смени Уставот на Република Македонија. Уставот наш ја гарантира мултијазичноста, е либерален и е проевропски устав. Федерализацијата е само во главата на квазинационалисти и патриоти! Само во нивната глава. Затоа Македонија ќе биде, ништо друго, освен едно општество за сите, држава за сите, дом за сите. Правично општество за сите...“

Од Дневникот на 24 ноември можат да се одвојат следниве тематски детали: во известувањето за митинзите на владејачката партија повторно беа акцентирани економијата и тврдењето на Груевски дека му се потребни 63 пратеници за стабилност и надминување на политичката криза; од партискиот настан на ДУИ беа нагласени плановите за подобрување на образованието и употребата на албанскиот јазик на државно ниво; а од митинзите на СДСМ, исто така, беа главно пренесени пораките за планираните економски мерки, за враќањето на средната класа и за реформите во образованието, пред сè, укинувањето на екстерното оценување.

Во известувањето за митинзите и другите активности на политичките субјекти вклучени во предизборната кампања доминираат лидерите на партиите и нивните најблиски соработници, а главен фокус е ставен врз економијата и планираните мерки за подобар живот, за намалување на невработеноста, за унапредување на инфраструктурата, за подобрување на животот на младите и др.

Новинарите редовно ги пренесуваат критиките и обвинувањата на владејачките партии насочени кон СДСМ и директно кон нејзиниот лидер Зоран Заев, особено за тоа дека опозицијата планира десструктивни и „мрачни сценарија“ за државата и дека има намера да воведо двојазичност и кантонизација.

Кога станува збор за критиките на опозицијата спрема власта и владејачките партии, пак, приодот на новинарите беше поселективен и со забележливо отсуство на пренесување на критиките за криминал и незаконско прислушување, адресирани директно до ВМРО-ДПМНЕ и Никола Груевски. Исто така, новинарите, информирајќи за активностите на опозицијата, во својот наратив не ги нагласија и не ги издвоија одговорите и демантите на СДСМ и на Заев за секојдневните обвинувања дека наводно сакаат да ја федерализираат Македонија. Не беа објавени ниту повиците на лидерот на СДСМ за дуел со лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, упатени на првиот митинг на опозицијата.

2.1.2 Други општествено-политички настани

Во првите два дена од кампањата, вестите на МРТ1 започнуваа со долги прилози (2,58 и 1,54 минути) за дводневната работна посета на претседателот Ѓорѓе Иванов на Софија.

Иако загадувањето на воздухот во поголемите градови низ државата зеде замав уште на самиот почеток на седмицата и претставува исклучително важна тема од интерес за граѓаните, таа не го доби соодветното место во вестите на 21 и 22 ноември (тогаш главна тема беше Иванов). Дури на 23 ноември, загаденоста на воздухот беше тема со која започна Дневникот 2:

„Аерозагадувањето стана хроничен проблем на Скопје. Надлежните го вклучија алармот. Маглата се врати, а со неа и смогот и отровните

честички. Измешан со грипот, тој може да има катастрофални последици по човечкото здравје, велат лекарите. Расте бројот на пациенти на Клиниката за пулмологија“.

Новинарите ја пропуштија шансата проактивно да известуваат и да истражуваат на оваа тема од исклучителен јавен интерес. Во вестите редовно се известуваше за состојбите со аерозагадувањето, но главно беа пренесувани препораките на Градот Скопје, а беа консултирани и лекари.

Што се однесува до другите општествено-политички настани, во Дневникот 2 беше издвоен простор за протестот на вработените во „Југохром“, за барањето на СЈО да го преземе случајот „Сопот“, за реакцијата на Телеком на барањата на СЈО, за активностите на Министерството за труд и социјална политика (откривањето злоупотреба на социјалната помош во Тетово), Министерството за одбрана и на Град Скопје, за вонредното оценувањето на кандидатите за претседатели на судовите, за одложувањето на судскиот процес „Поткуп“ во кој е обвинет Зоран Заев и др. Во Дневникот 2 беа објавени и ставовите на дел од членовите на Европскиот парламент за претстојните парламентарни избори во државата². Во вестите за економијата, пак, главно се известуваше за намалениот економски раст, кој во прилозите се поврзува исклучиво со политичката криза.

3. Заклучоци

- Информациите и извештаите од предизборните митинзи и другите активности на политичките партии, во вестите на МРТ1 се издвоени со посебна шпица, а најавите на прилозите и тонот на известување на новинарите се неутрални и информативни.

- Најмногу простор добиваат ВМРО-ДПМНЕ, ДУИ, СДСМ, Коалицијата за промени и правда и ДПА, а потоа следат ВМРО за Македонија, Левица, Либерална партија, Алијанса за Албанците, Беса. Редоследот на прилозите за власта, опозицијата и вонпарламентарните партии има ротирачки принцип, односно секојдневно се менува.

- Новинарите редовно ги пренесуваат критиките и обвинувањата на владејачките партии насочени кон СДСМ и директно кон нејзиниот лидер Зоран Заев, особено за тоа дека опозицијата планира десструктивни и „црни сценарија“ за државата и дека има намера да воведи двојазичност и кантонизација.

- Новинарите, информирајќи за активностите на опозицијата, во својот наратив не ги нагласија и не ги издвоија одговорите и демантите на СДСМ и на Заев за секојдневните обвинувања дека наводно сакаат да ја федерализираат Македонија. Кога станува збор за критиките на опозицијата спрема власта и владејачките партии, пак, приодот на новинарите беше поселективен и со забележливо отсуство на пренесување на критиките за криминал и незаконско прислушување, адресирани директно до ВМРО-ДПМНЕ и Никола Груевски. Исто така, не беа објавени ниту повиците на лидерот на СДСМ за дуел со лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, упатени на првиот митинг на опозицијата.

² „Вајгл: Очекувам фер и кредибилни избори“, 24 ноември, 2016.

- Во известувањето за митинзите и другите активности на политичките субјекти вклучени во предизборната кампања доминираат лидерите на партиите и нивните најблиски соработници, а главен фокус е ставен врз економијата и планираните мерки за подобар живот, за намалување на невработеноста, за унапредување на инфраструктурата, за подобрување на животот на младите и др.

- Новинарите ја пропуштија шансата проактивно да известуваат и да истражуваат за големото загадување на воздухот во градовите низ земјава, кое претставува тема од исклучителен јавен интерес. Во вестите редовно се известуваше за состојбите со аерозагадувањето, но главно беа пренесувани препораките на Град Скопје, а беа консултирани и лекари.

- Во првите два дена од кампањата, вестите на МРТ1 започнуваа со долги прилози (2,58 и 1,54 минути) за дводневната работна посета на претседателот Ѓорѓе Иванов на Софија.

- МРТ1 продолжува редовно да известува за актуелностите во судството, за активностите на СЈО, но и за важни социјални теми.